Lausunto

5.11.2020

Eduskunnan valtiovarainvaliokunta
Liikennejaosto

Viite: Vuoden 2020 seitsemäs lisätalousarvio (HE 192/2020 vp)

Seitsemäs lisätalousarvioesitys 2020

Hallitus esittää vuoden 2020 seitsemännessä lisätalousarviossa koronatilanteesta johtuen merkittävää lisärahoitusta julkisen henkilöliikenteen tukemiseen. Lisäksi ehdotetaan kolmen uuden väylähankkeen aloittamista, romutuspalkkiota ja kaasukuorma-autojen hankintatukea. Seitsemännessä lisätalousarviossa vuodelle 2020 esitettävä määrärahalisäys on yhteensä 129,9 miljoonaa euroa.

Joukkoliikenne, momentti 31.20.55

Hallitus esittää koronatilanteen vuoksi julkisen henkilöliikenteen palveluiden ostoon 111 miljoonan euron lisämäärärahaa. Rahoituksella tuetaan joukkoliikenteen palvelutason turvaamista koronatilanteen pitkittyessä. Lisäyksestä 100 milj. euroa on tarkoitus käyttää julkisen henkilöliikenteen ostoihin suurilla ja keskisuurilla kaupunkiseuduilla sekä alueellisessa ja paikallisessa liikenteessä. Henkilöjunaliikenteen ostoihin esitetään 11 milj. euroa.

Uudet väyläverkon kehittämishankkeet, momentti 31.10.77

Hallitus esittää kolmen uuden väylähankkeen aloittamista. Lisäksi aiemmin aloitettua Hailuodon kiinteä yhteys –hanketta esitetään muutettavaksi elinkaarihankkeesta tavalliseksi väyläinvestoinniksi.

Vt 5 Hurus - Hietanen -tieosuuden kehittäminen hankkeelle esitetään 7 milj. euron valtuutta ja 400 000 euron määrärahaa vuodelle 2020. Hankkeen tavoitteena on parantaa liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta toteuttamalla ohituskaistajärjestelmä, joka takaa turvalliset ohitusmahdollisuudet ja vähentää liikenteen jonoutumista sekä alentaa onnettomuusriskiä. Hankkeessa myös järjestellään yksityisteiden liittymiä ja rakennetaan riista-aitoja sekä melusuojausta. Hankkeen toteuttaminen mahdollistaa nopeusrajoituksen säilyttämisen 100 km/h:ssa myös talvikaudella. Kevyen liikenteen turvallisuus paranee alikulkujärjestelyjen ja rinnakkaistiestön myötä. Valtatie 5 on osa tärkeää valtakunnallista ja kansainvälistä päätieyhteyttä pääkaupunkiseudulta Itä-Suomen kautta Pohjois-Suomeen. Vt 5 on myös osa TEN-T verkkoa, raskaan liikenteen keskeistä valtakunnallista reittiä sekä suurten erikoiskuljetusten verkkoa. Tiellä on suuri merkitys elinkeinoelämän kuljetuksille ja henkilöliikenteelle.

E18 Turun kehätien parantaminen välillä Naantali - Raisio suunnitteluhankkeelle esitetään 4,2 milj. euron valtuutta ja 200 000 euron määrärahaa vuo-

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi

delle 2020. Tiesuunnitelman laatimisen ja myöhemmin tien parantamisen tavoitteena on TEN-T ydinverkon vaatimusten saavuttaminen Naantalin ja Raision kaupunkirakenteen sisällä. E18 suunnitellaan 4-kaistaiseksi välillä Naantali - Raisio. Uusia eritasoliittymiä suunnitellaan rakennettavaksi neljä ja kolme eritasoliittymää suunnitellaan uusittavaksi. Lisäksi suunnitellaan yksi riista-alikulku ja rinnakkaiskatujärjestelyjen täydentäminen sekä kevyen liikenteen järjestelyjä. Melusuojauksia suunnitellaan huomattavissa määrin. Hanke on osa E18 Turun kehätien kehittämistä. Hanke edistää liikenteen toimivuutta, turvallisuutta ja kestävyyttä, joten hanke toteuttaa hyvin LVM:n hallinnonalan keskeistä lainsäädäntöä sekä pääväyläasetusta. Hankkeen toteutumisen jälkeen E18 täyttää myös paremmin TEN-T ydinverkolle asetettuja palvelutaso- ja laatuvaatimuksia.

Parikkalan raja-aseman tiehankkeen suunnittelukustannuksiin esitetään 150 000 euron määrärahaa. Hallitus teki syksyllä 2019 periaatepäätöksen Parikkalan nykyisen rajanylityspaikan avaamisesta kansainväliselle liikenteelle. Avaamisen tavoitevuodeksi mainittiin vuosi 2024. Asia vaatii vielä noottien vaihdon Suomen ja Venäjän välillä. Hankkeen tavoitteena on suunnitella ja varautua kehittämään rajanylityspaikka kansainvälisen liikenteen edellyttämälle tasolle. Vasta tällöin sen kansainvälistäminen olisi mahdollista. Mikäli hankkeen suunnittelu etenee vuosina 2020-2022, voisi Parikkalan kansainvälisen rajanylityspaikan rakentaminen olla mahdollista vuosina 2022-2025.

Hailuodon kiinteä yhteys –hanke esitetään muutettavaksi elinkaarihankkeesta tavalliseksi väyläinvestointihankkeeksi. Tavallisena väyläinvestointina hanke on noin 40 milj. euroa halvempi kuin elinkaarihankkeena, vaikka myös tieyhteyden valmistumisen jälkeisestä ylläpidosta perusväylänpidon momentille aiheutuvat kustannukset otetaan huomioon elinkaarihankkeen sopimuskautta vastaavalta ajalta. Lisäksi lautan käyttökustannuksissa voidaan säästää noin 6 milj. euroa johtuen noin vuoden aikaisemmasta liikenteelle otosta verrattuna toteutukseen elinkaarihankkeena.

Perusväylänpito, momentti 31.10.20

Perusväylänpitoon esitetään noin kolmen miljoonan euron lisäystä vuodelle 2020. Lisäys aiheutuu Hattulan kunnan omistaman Parolan asema - Merven teollisuusalue -yksityisraiteen päällysrakenteen uusimisesta sekä tasoristeysten turvallisuuden ja lastausolosuhteiden parantamisesta. Hankkeessa kunnostetaan raiteet vaihteineen. Samalla raideyhteys siirretään valtion rataverkon osaksi Väyläviraston hallintaan ja kunnossapitoon.

Tampere-Seinäjoki radan turvalaitteiden uusiminen -hankkeen valtuutta esitetään tarkistettavaksi 16,5 milj. eurolla 70 milj. eurosta 53,5 milj. euroon siten, että valtuudessa on otettu huomioon vähennyksenä ennen valtuuden myöntämistä tehdyt sitoumukset 21,5 milj. euroa ja lisäyksenä kustannusarvion 5 milj. euron kasvu. Valtuuden tarkistamisesta aiheutuvasta määrärahatarpeesta 4 milj. euroa kohdistuu vuodelle 2021 ja 1 milj. euroa vuodelle 2022.

Valtionavustukset raidehankkeisiin, momentti 31.10.30

Momentin valtuuslauseketta täsmennetään siten, että Väylävirasto saa sitoutua Tampereen raitiotien alkuperäisen 1. vaiheen rakentamisen avustamiseen

enintään 55,05 milj. eurolla ja Liikenne- ja viestintävirasto saa sitoutua Tampereen raitiotien 1. vaiheen laajennuksen (ns. Hatanpään haaran) sekä 2. vaiheen suunnittelun ja rakentamisen avustamiseen sekä seuturaitiotien laajentamisen seudullisen yleissuunnittelun avustamiseen enintään 29,907 milj. eurolla. Valtuuslausekkeen täsmentäminen ei aiheuta muutosta Tampereen raitiotiehankkeelle aiemmin myönnetyn kokonaisvaltuuden määrään.

Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen, momentti 31.20.43

Momentille esitetään 12 milj. euron vähennystä, joka aiheutuu meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamisesta annetun lain (1277/2007) mukaisen tuen tarpeen alenemisesta.

Avustukset liikenteen ja viestinnän palveluihin, momentti 31.20.51

Hallitus ehdottaa 8 milj. euron määrärahaa romutuspalkkioiden maksamiseen. Päästöttömien ja vähäpäästöisten autojen osuuden kasvaessa liikennepäästöt pienenevät. Romutuspalkkio edistää myös pyöräilyä, joukkoliikenteen käyttöä sekä kuljetuspalveluiden yhdistelyä. Laki henkilöautojen romutuspalkkiosta tulisi voimaan 1.12.2020 alkaen. Valtio maksaisi romutuspalkkiota hankittavan auton käyttövoimasta riippuen 1000–2000 euroa. Romutuspalkkion voisi myös käyttää uuden sähköavusteisen polkupyörän, joukkoliikenteen kausilipun tai joukkoliikenteen matkustusoikeutta sisältävän liikkumispalvelun hankintaan, jolloin palkkio olisi enintään 1000 euroa. Hakemus romutuspalkkiosta tulisi jättää Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille viimeistään 31.12.2021. Valtio maksaisi tukea 1.12.2020-31.3.2022.

Kaasukuorma-autojen hankintatukeen ehdotetaan 1 milj. euron määrärahaa siirtona TEM:n pääluokasta. Kaasukäyttöisten kuorma-autojen hankintatuella pyritään edistämään liikenteen päästövähennysten saavuttamista. Tavoitteena on edistää kaasun käyttöä raskaassa liikenteessä sekä kaasuntankkausinfrastruktuurin laajentumista lisäämällä kysyntää. Kaasukuorma-autojen yleistymisen hitauteen vaikuttaa ajoneuvojen korkea hankintahinta. Tuen tarkoituksena on vauhdittaa kaasukuorma-autojen yleistymistä.

Lisäksi momentin perusteluja ja käyttösuunnitelmaa on täsmennetty lasti- ja matkustaja-alusvarustamoiden tuen osalta ja käyttösuunnitelmassa kansallisen uutistoiminnan ja tiedotusvälineiden tuet on yhdistetty.

Osakehankinnat, momentti 31.01.88

Momentin perusteluja muutetaan siten, että määrärahaa saa käyttää valtioneuvoston päätösten mukaisesti sijoituksiin suoraan liikenne- ja viestintäministeriön omistukseen perustettavien hankeyhtiöiden osakepääomaan tai sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon sekä yhtiöiden perustamisesta aiheutuviin kuluihin. Maksettavaa pääomaa saa käyttää suoraan liikenne- ja viestintäministeriön omistukseen perustettavissa hankeyhtiössä Turun ja Tampereen suunnan suunnittelukustannusten kattamiseen ja toiminnan organisoinnista syntyviin sekä muihin kustannuksiin. Valtion omistusosuuden suunnitteluyhtiöissä tulee olla vähintään 51 prosenttia. Pääomituksen edellytyksenä on, että kaupungit ja muut mahdolliset hyötyvät julkisyhteisöt sitoutuvat maksamaan syntyviä suunnittelun kokonaiskustannuksia siten, että valtion

osuudeksi niistä jää enintään 51 prosenttia. Hankeyhtiöissä voisi olla myös muita osakkaita edellyttäen, että yhtiössä säilyisi julkisomisteinen määräenemmistö. Valtio ei luovuta miltään osin päätösvaltaansa perustettavalle hankeyhtiölle taloudellisesti tai yhteiskunnallisesti merkittävissä asioissa.

Vuoden 2019 talousarviossa myönnetystä määrärahasta peruutetaan 0,671 milj. euroa ja vuoden 2019 neljännessä lisätalousarviossa myönnetystä määrärahasta peruutetaan 102 milj. euroa. Momentin määräraha esitetään muutettavaksi kolmivuotiseksi siirtomäärärahaksi.

Virastojen toimintamenomomentit 31.01.01, 31.01.02, 31.01.03 ja 31.01.04

Liikenne- ja viestintäministeriön, Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin, Väyläviraston ja Ilmatieteen laitoksen toimintamenomomenteille esitetään valtion virka- ja työehtosopimuksen mukaisista palkkausten tarkistuksista aiheutuvia määrärahojen lisäyksiä.